

системи вимірювань їх величин, що дозволило би говорити про можливість створення єдиної детермінованої моделі процесу функціонування *IUS*. Тимому, виникає задача розробки евристичних методів побудови залежностей між окремими параметрами, котрі ґрунтуються на декларації тих, чи інших зв'язків з подальшою їх апробацією на комп'ютерних моделях. Вводимі евристичні залежності можуть також досліджуватися на основі апроксимації відповідних залежностей засобами, котрі описують відповідні процеси на більш високому рівні їх інтерпретації. Крім того, для доведення адекватності декларованих залежностей і відповідних моделей, необхідно більш широко використовувати інтерпретаційні описи окремих компонент.

1. Бауэр Ф.Л., Гооз Г. Информатика: вводный курс. М.: Мир, 1990, ч.1, 336 с., ч. 2, 423 с.
2. Артюшин Л.М., Дурняк Б.В., Машков О.А., Сівов М.С. Теорія автоматичного керування. – Львів: УАД, 2004. -272 с.
3. Половко А.М., Гуров С.В. Основы теории надёжности. СПб.: БХВ-Петербург, 2006. – 703 с.
4. Столлинг В. Основы защиты сетей. Приложения и стандарты. М.: Издательский дом «Вильямс» - 2002, - 432 с.
5. Бейзер Б. Тестирование чёрного ящика. Технологии функционального тестирования программного обеспечения и систем. СПб.: Питер, 2004, -316 с.

Поступила 28.02.2013р.

УДК 863.03

О.Ю.-Ю.Коростіль

АНАЛІЗ ПАРАМЕТРІВ ТЕКСТОВИХ ФОРМ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Аннотация. Проводится анализ текста, психофизиологических параметров текстов, которые предназначены, для осуществления влияния на социальные группы. Рассматриваются способы составления текстов, на примере художественных произведений, которые обеспечивают желаемое автором влияние на потенциальных читателей

Ключевые слова: текст, социальные группы, читатель, параметры, информация, цель.

Текстова інформація є однією з важливих форм комунікації між людьми, які відповідними текстами відображають основні положення власного і взаємного функціонування в рамках певної соціальної групи, яку називають

соціальним об'єктом SO_i . Таким чином, текстове представлення інформації має єдину ціль, яка полягає у тому, щоб з її допомогою вплинути на вибране соціальне оточення, або на окремих суб'єктів такого оточення. Проблема впливу текстового представлення інформації на суб'єктів, чи соціальні об'єкти в цілому досить широко вивчається в різних аспектах психологічних досліджень. Оскільки, основним носієм текстової інформації, яка орієнтована на те, щоб здійснювати вплив на суб'єктів є художня література, то остання є основним предметом досліджень в рамках психолінгвістики [1,2]. Дослідження психолінгвістичних методів аналізу семантики тексту художнього твору дозволяє отримати певний матеріал про вплив тих, чи інших текстів на суб'єкт, який з відповідним текстом знайомиться.

В психолінгвістичних дослідженнях в більшості випадків досліджуються текстові описи з точки зору психології персонажів, чи психології ситуацій, що описані в літературі, що по суті, представляє собою підміну дослідження психологічних особливостей суб'єктів, або реальної дійсності суб'єкта, яка представлена у вигляді текстових описів. Очевидно, що текстовий опис тих, чи інших суб'єктів в художніх творах виділяє та підкреслює вибрані автором психологічні особливості відповідних персонажей, що не може бути абсолютно адекватним подібному по своєму психофізіологічному статусу реальному суб'єкту. Це обумовлюється, в першу чергу, тим, що описаний в текстовій формі суб'єкт є образом статичним, який знаходиться в рамках, що визначаються цим описом, і не змінюється в часі. Це дає можливість формулювати певний психологічний образ відповідного персонажу книги. Оскільки художній твір призначений для сприйняття суб'єктами певного соціального типу, то він, в свою чергу, відіграє роль засобу комунікації, який призначений для надання інформації, що описана в цьому творі, відповідним суб'єктам. Джерелом такої інформації є автор, що цей художній твір створив. В цьому випадку, вплив текстової інформації, що знаходиться в книжці, реалізується не персоналізованим способом, оскільки текст не прив'язується безпосередньо до потенціального суб'єкта, а описує події, персонажей, ситуації і таке інше, які можуть зацікавити суб'єкта реального соціального середовища, в результаті чого він, як мінімум, ознайомиться з відповідною текстовою інформацією. Художній твір відрізняється від пересічного тексту тим, що автор в своїй роботі ставить перед собою ціль здійснити певний вплив на вибрану групу суб'єктів, який, як мінімум, приведе до зацікавленості відповідною інформацією, по можливості, як можна більшої кількості суб'єктів. Тому, кожний автор свідомо, чи підсвідомо таким чином формує опис сюжету і, відповідно описи персонажей, та оточення відповідних персонажів таким чином, щоб всі аспекти окремо та в цілому певним чином вплинули на потенціального суб'єкта. Оскільки, психологи, що займаються психолінгвістичними дослідженнями, не є авторами відповідних творів, то останні є об'єктом їх дослідження. В цьому випадку, досліджуються персонажі, які в творах описуються з точки зору їх психофізіологічних властивостей та інших

характеристик. В цьому випадку, досліджуються наступні аспекти:

- психологічні образи самих персонажей художнього твору,
- відповідність психофізіологічних образів персонажей реальним можливим образам, що можуть мати місце в соціальних об'єктах,
- теоретичні основи природи психофізіологічних законів, які обумовлюють можливість існування відповідних образів персонажів, що приводяться в художніх творах.

Можливість впливу окремих персонажей, чи художнього твору в цілому на потенціальних суб'єктів, що з відповідним твором знайомляться, в даному випадку не розглядається, хоча доцільність психолінгвістичних досліджень обґрунтовується можливістю існування зв'язку між художнім твором та соціальним об'єктом, який з відповідним художнім твором знайомиться. В рамках психолінгвістичних досліджень, їх автори обмежуються проектуванням результатів таких досліджень на авторів художніх творів, щоби сформувати можливі причини та необхідну міру здатності кожного з авторів до створення того, чи іншого художнього твору. Наступною особливістю психофізіологічних досліджень художніх творів є те, що при проведенні цих досліджень, апріорі, приймається, що персонажі, які описані в творах, мають, або можуть мати своє відображення у реальних суб'єктів, чи цілих соціальних об'єктів. В цьому випадку, результати психологічних досліджень на персонажах художніх творів можна переносити на реально існуючих суб'єктів, а результати досліджень, що стосуються соціальних ситуацій, які описуються в таких творах, можуть переноситися на ситуації, що існують в соціальних об'єктах. В багатьох випадках створення художніх творів має місце ситуація, коли такий твір будується на основі використання об'єктивних факторів, або осіб, що мали місце в певному соціальному середовищі. Створення такого твору полягає у таких способах опису відповідного суб'єкта, відповідної події та інших даних, що зв'язали б між собою основні компоненти твору, які б розширили, доповнили та наповнили б відповідні описи компонентами, що провокують емоціональність сприйняття відповідного тексту даними суб'єктами.

Очевидно, що фахівці з психоаналізу, приймають постулат, який твердить, що психологічні образи персонажей можуть бути в певній мірі еквівалентними психологічним типам, які існують в реальних соціальних системах. У зв'язку з цим, необхідно розглянути основні положення психолінгвістичного аналізу текстових описів, які будемо називати також текстовими образами художніх творів.

В рамках таких досліджень принциповим являється вивчення психології художньої творчості, як певного виду діяльності. Тип діяльності в рамках таких досліджень, проектується на психологічний портрет автора і останній визначається у відповідності з прийнятою практикою класифікації різних психологічних типів суб'єктів, прикладами яких можуть бути:

- агресивність,

- симпатичність,
- життєрадісність,
- депресивність та інші.

Виявлення психологічних закономірностей, які проявляються в літературній творчості є досить складною задачею через те, що у різних науковців існують розбіжності в основі типологізації.

В художній літературній творчості досить поширена думка, що елементи художнього тексту відображають певні особливості психіки автора. Оскільки будь який автор є тим самим суб'єктом, переважно того середовища, про яке він пише, то в силу спільності загальних психологічних характеристик автора і середовища його художній твір виявляється близьким до психологічних характеристик інших суб'єктів цього середовища. Це забезпечує існування одного з факторів, що обумовлює можливість впливу відповідного художнього твору на суб'єктів такого соціального середовища. Важливим поняттям, що використовується при вивченні художнього твору, або його тексту є його модальність [3]. Модальність виникає тоді, коли читач в стані скласти собі уявлення про тематичне поле, яке формується групами епітетів, порівнянь, характеристик та інших елементів тексту, що об'єднані одною домінантою. При аналізі поведінки суб'єкта, використовується поняття фізіологічної і психологічної домінанти його характеру. Тому, в мовній, діяльності суб'єкта також доцільно говорити про домінанту мовної поведінки та домінанту текстової діяльності. Важливою складовою домінанти є її емоція. Оскільки, художній твір образно відображає реальність, то він несе емоційно-сенсовне навантаження і тому можна говорити про соціально-сенсовну домінанту відповідного тексту. В дослідженнях текстів художніх творів, автори досить широко використовують уявлення про психологічні характеристики людей, для опису особливостей і характеристик тексту художнього твору. Такий підхід до їх аналізу та опису ґрунтується на постулаті, згідно з яким характер тексту, який формує той, чи інший автор, відповідає психологічному статусу самого автора, а останнє є предметом психології людини. Для підтвердження цього постулату використовується семантичний аналіз текстів різних авторів, який в своїй більшості підтверджує відповідну гіпотезу [4]. Теоретично, є можливим, що той чи інший автор може складати тексти, психолінгвістичні параметри яких не співпадають з його психологічними параметрам, але це є можливим лише для коротких текстів типу рекламного тексту, або коротких текстів, які ні в якій спосіб не пов'язані із створенням текстів, що адаптовані до приязного їх сприйняття суб'єктами. Прикладами таких текстів можуть служити інструкції, що визначають алгоритми певних дій, нормативні документи та інші тексти. Очевидно, що в рамках задач управління SO_i з допомогою текстових форм представлення управляючої інформації, відповідні тексти повинні бути сформованими в формі, яка є найбільш приязною для сприйняття відповідних текстових описів для суб'єктів.

Доцільність відображення в текстових описах психофізіологічних

особливостей автора обумовлюється тим, що останні відображаються у вигляді психолінгвістичних особливостей текстової форми, а останнє представляє собою фактор, який визначає міру приязності сприйняття відповідного текстового опису суб'єктами, що знайомляться з відповідним текстом. Таким чином, для формування ефективних управляючих текстових форм представлення інформації можна користуватися наступними підходами:

- замовляти, в залежності від психофізіологічного образу читача, відповідні тексти у різних авторів, для яких відповідний психолінгвістичний тип тексту в найбільшій мірі відповідає його психологічному образу,
- при складанні текстових форм, що призначені для управління соціальними об'єктами, необхідно користуватися певними психолінгвістичними шаблонами, які необхідно узгоджувати з їх текстовим оточенням,
- формувати текстові форми управляючих інформаційних потоків з максимально можливою кількістю текстових фрагментів, що характеризують відповідні SO_i і знаходяться в рамках текстових описів, що характеризують відповідний об'єкт управління.

Найбільш ефективним представляється перший спосіб формування текстових описів управляючих інформаційних потоків.

Розглянемо коротко основні типи психолінгвістичних форм, або їх ознак та відповідні психофізіологічні характеристики авторів відповідних текстів. Першим з таких типів текстів є світлі тексти. На сьогоднішній день, говорити про формалізований спосіб опису тих, чи інших типів текстів досить складно. Тому, характеристика фізичних типів текстів носить характер узагальненого характеру, способу та суті представлення відповідної текстової інформації. Перш за все, слід підкреслити, що всі тексти тісно пов'язані з людьми, для яких вони призначені, незалежно від їх змісту. Наприклад, незалежно від того, чи описуються деякі фрагменти природи, фрагменти певного технічного, чи штучного оточення, чи описуються безпосередньо люди. Одна з характеристик світлих текстів може бути представлена слідуєчими двома описами намірів автора, що такий текст формує: «Все живе універсальне, неповторне і самоцінне» та « Автор знає істину і несе своє розуміння життя іншим людям». Світлі тексти мають власні особливості в семантиці, які тісно пов'язані із стилем опису. Такий стиль є емоціонально припіднятий і відповідає опису благородній ідей. Синтаксис текстів такого типу відрізняється від синтаксису інших типів текстів тим, що них значно більше використовується формування речень з нової строчки, що підкреслює їх значимість в рамках теми, яка описується. Лексика таких текстів начинена словами, що визначають позитивні оцінки та позитивні емоції, які виражає текст. Для того, щоб підкреслити семантичні позитивні елементи тексту, досить широко використовуються відповідні синоніми. Для текстової інформації такого типу є характерним чітке протиставлення позитивному негативного, якщо останнє використовується у відповідних художніх творах. Таке протиставлення не

допускає у авторів, відповідно, читачів можливості інтерпретації негативних факторів в формах, що наближені до позитивних факторів.

До текстів, тип яких характеризується як світлі тексти, відносяться активні тексти. Активними текстами є такі тексти, що описують протидію позитивних персонажів, чи позитивних факторів, факторам та персонажам негативного типу. Зміст емоціонально-суттєвої домінанти активних текстів пов'язаний з тим, що всі події описуються як протидія позитивних компонент, негативним компонентам і в переважній кількості випадків, що є прикладом світлих текстів, позитивні фактори перемагають. З точки зору формалізації такого фактору можна говорити, що світлі, активні тексти представляють собою опис максимально приязного алгоритму вирішення певної задачі, який завжди приводить до розв'язку.

Наступним типом текстів є темні тексти. Для темних текстів характерним є більш жорстке, у порівнянні з активними текстами, протистояння добра і зла. Для темних текстів характерним є те, що позитивні фактори не тільки виконують свої позитивні функції, а і знищують негативні фактори, навіть якщо вони мають ті, чи інші позитивні характеристики, наприклад, є розумними. Для такого типу текстів характерним є те, що цілком позитивних героїв є знищення негативних героїв. В цього типу текстах позитивні герої по багатьох параметрах можуть уступати негативним, наприклад, можуть бути простими людьми, що передбачає можливість існування низьких показників, в загальному, позитивних параметрів у порівнянні з такими ж показниками позитивних параметрів у негативних героїв. Цей аспект є суттєвим для темних текстів, оскільки таким чином, фактично, скритим способом підноситься значимість і тим самим реалізується спроба зробити переоцінку негативного в позитивне, залишивши ключові характеристики у негативного суб'єкта. Характерним для темних текстів є наділення персонажів, які в таких текстах є головними, позитивними та негативними якостями. Це реалізується в такій мірі, щоб негативні якості мали ключове для загального сюжету значення. При цьому, сюжет тісно пов'язує позитивні фактори з негативними ілюструючи міру небезпеки таких негативних факторів, для позитивних компонент. Позитивність формується таким чином, щоб остання визначалась параметрами менш складними, по своїй суті. Наприклад, якщо негативний персонаж характеризується позитивним параметром, яким є розумова здатність, то переважно в якості шляхом створення таких персонажів використовуються науковці, а розумова здатність описується шляхом створення останніми, в результаті розумової діяльності, унікальних по своїх можливостях об'єктів. При цьому, позитивні герої характеризуються такими параметрами, як більшість відповідних осіб у даному середовищі, чи параметрами, що характеризують агресію до оточуючих суб'єктів та, відповідно, оточуючого середовища. В цьому сенсі, наявність більшості того чи іншого типу суб'єктів є гарантією того, що цей фактор обумовлює їх позитивну характеристику. Для темних типів текстів характерним є

використання, крім персонажей позитивних та негативних, персонажей, які є проміжними між позитивними та негативними. Це стосується будь яких компонент, що знаходяться на протилежних полюсах їх оцінки. Основними функціями таких компонент в текстах є функції реалізації зв'язку між позитивними та негативними компонентами.

Необхідність у використанні проміжних компонент обумовлена тим, що боротьба з негативним є більш важливою у порівнянні з функціонуванням в повністю позитивному середовищі, що відповідає світлим текстам. Переважно такі посередники є в певній мірі компонентами зла, які у відповідності з сюжетом відокремлені від нього і по своїй суті їх легше побороти. Але такі, додаткові елементи зла необхідні, в першу чергу, для того, щоб можна було більш успішно реалізовувати боротьбу із злом, без якого втрачають свої особливості посередники і перестають бути небезпечними для добра, що їх ще не переводить в статус позитивних компонент. Переважно, вони в процесі боротьби із злом зникають способами, що відповідають їх природі.

Протидія факторам, що відносяться до категорії зла є надзвичайно важливою. Тому, одним із способів мотивації до такої протидії є підкреслення небезпеки, яка походить від зла, та визначення складності реалізації відповідної протидії. Важливість боротьби із злом ілюструється наслідками його дії на позитивні компоненти, наприклад, знищення цих компонент, погіршення умов їх функціонування в результаті дії компонент, що ідентифікуються як зло. Для забезпечення успішності протидії злу, використовується ряд факторів, які, по своїй суті, є позитивними. Найбільш популярними з таких факторів є присвоєння компонентам, що віднесені до категорії зла, такої характеристики, як рівень, чи здатність до розумової діяльності. Такий рівень розумового розвитку, по визначенню, завжди є вищий від рівня розумових здатностей об'єктів, що приведені до категорії добра. Але, щоб при цьому не створити суперечності, визначення такого рівня реалізується в неявній формі і ніколи не порівнюється з рівнем розумової здатності факторів позитивних. Оскільки рівень розумової здатності є по своїй суті позитивним параметром, то наділення цим параметром негативного фактору з ціллю підсилити потребу боротьби з ним, реалізується як виняток, який є типовим і загальним для всіх членів, що фігурують у даному середовищі. Для того, щоб підкреслити необхідність боротьби із злом та показати, що така боротьба в більшості випадків є процесом складним, негативні фактори або компоненти наділяються двійниками. Цей прийом дозволяє вирішити наступну проблему. Якщо виявиться, що сформований алгоритм боротьби із злом, в кінці кінців, не привів до перемоги над ним, то вводяться уявлення про двійників зла . Це означає, що у зла можуть існувати параметри, які є не відомими для компонент добра і через це не вдалося перемогти зло. Інакше, було би необхідно визнати неефективним алгоритм боротьби із злом, який, фактично, сформований компонентами добра. Це, в свою чергу, було би ілюстрацією

того, що добро володіє інтелектуальним рівнем нижчим від інтелектуального рівня зла, що є негативною характеристикою добра. Наявність однієї негативною характеристики у добра може привести до виникнення інших негативних характеристик у добра і, таким чином, добро може перейти в категорію зла. В цьому випадку може бути втрачена антагоністична підстава для боротьби із злом, що може привести до переоцінки відповідних об'єктів в рамках цих категорій [5,6].

Психолінгвістичний аналіз текстів на основі методу емоціонально-селективної домінанти дозволяє виділити, на ряду з іншими, тип веселих текстів. Такі тексти по своїй семантичній визначеності описують успішне подолання перешкод, яке не пов'язане з втратами, чи іншими негативними факторами і, тому, приводять до виникнення позитивних емоцій. Психолінгвістичними особливостями веселого тексту є позитивні параметри, що його характеризують та наявність необхідності, а не тільки бажання вирішувати проблеми, що існують, чи виникають в його середовищі. При цьому, такий персонаж діє або реалізує алгоритм вирішення проблеми будучи впевненим, що його реалізація буде успішною. Цей фактор є особливо важливим, при формуванні інформаційних потоків в текстовій формі, які орієнтовані на управління суб'єктами та їх групами. Схема такої ситуації може бути представлена у вигляді, де стверджується, що все є добре, але виникає ситуація, яку необхідно перебороти, а автори цих дій є повністю готові до подолання такої ситуації і остання не тільки буде успішно подолана, а й її подолання принесе емоційне, а можливо і іншого типу задоволення у формі позитивних відчуттів, або емоцій. Текстові форми, які використовуються в більшості випадків веселих текстів і відносяться до суб'єктів є наступні:

- визначення, чи опис необхідної фізичної сили суб'єкта, чи соціальної групи,
- подолання простору в процесі подолання проблеми, що виникла і потребує розв'язання,
- відчуття легкості, здатності літати,
- спів, що переважно реалізується у вигляді відомого тексту,
- апетит,
- ерудиція,
- наявність великої кількості героїв,
- велика кількість подій та інші.

Приведені вище типи текстів, їх характеристики, що ґрунтуються на психолінгвістичному аналізі художніх творів, дозволяють сформувати ефективні підходи до способу побудови управляючих текстових інформаційних потоків.

1. Ушакова Т.Н. Психология речи и психолингвистика в Институте психологии РАН.// Психологический журнал. 2001, N5. С. 21-26.
2. Сорокин Ю.А. Смысловое восприятие текста и библиопсихология.// Теоретические и прикладные проблемы речевого общения. М.: Ин-т языкознания РАН, 1999, с.25-39.

3. *Гальперин И.Р.* Текст как объект лингвистического исследования. М.: Наука, 1981, 342 с.
4. *Жельвис В.И.* Психолингвистическая интерпретация инвективного воздействия. АДД. М.: Ин-т языкознания РАН, 1992.
5. *Шакуров Р.Х.* Психология смыслов: теория преодоления. // Вопросы психологии. 2003. №5. С. 18-33.
6. *Степанов Г.В.* Цельность художественного образа и лингвистическое единство текста. // Лингвистика текста. Ч.II. М.: 1974.

Поступила 25.02.2013р.

УДК 004.9, 004.4

С.Е. Голиков, Севастополь

ПРОГРАММНЫЙ МОНИТОРИНГ ПОКАЗАТЕЛЕЙ КРЕДИТНОГО РИСКА БАНКА

Abstract. Application of specialized software to solve actual problems of risk management in banks is considered. The developed software allows to build and analyze the dynamics of key risk indicators.

Keywords: credit risk, banking risk, banking software.

Актуальность

Риск играет большую роль при формировании результатов финансовой деятельности банковских учреждений, учитывается при анализе качества активов и пассивов, влияет на репутацию кредитного учреждения. Основная цель любого коммерческого банка – максимизация прибыли и обеспечение непрерывности бизнеса. Стремление к достижению данной цели ограничивает величину ожидаемых возможных убытков, связанных с присутствием риска как стоимостного выражения вероятности наступления события, приводящего к потерям финансового характера. Для защиты интересов клиентов финансовые учреждения должны осуществлять эффективное управление рисками[1]. Значительную роль в системе управления рисками отводится специализированному программному обеспечению, использование которого позволяет быстро и адекватно реагировать на появление угроз с целью предотвращения возникновения убытков.

Анализ последних исследований и публикаций

В современных неблагоприятных условиях риск – менеджмент становится неотъемлемой частью любого направления деятельности банковского учреждения, включая выявление, измерение, контроль и